



EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 28.6.2006  
KOM(2006) 348 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD  
LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJATELE,**

**et anda komisjonile suuniseid ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning  
teiselt poolt Lõuna-Aafrika Vabariigi vahelise kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu  
läbivaatamiseks**

## SELETUSKIRI

Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Aafrika Vabariigi vaheline kaubandus-, arengu- ja koostööleping kirjutati alla 1999. aasta oktoobris ning seda on ajutiselt ja osaliselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2000. Pärast seda, kui kõik lepinguosalised olid lepingu ratifitseerinud, jõustus leping täielikult 1. mail 2004.

Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu artiklis 103 nähakse ette lepingu läbivaatamine viie aasta jooksul pärast selle jõustumist, et uurida lepingut mõjutada võivate muude kokkulepete võimalikku mõju. „Muude kokkulepete“ all pidasid lepingu autorid kahtlemata silmas ka Cotonou lepingut, mida on samuti muudetud. Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu artiklis 18 peetakse vajalikuks kaubanduse liberaliseerimise jätkamist ja kaubandussätete läbivaatamist, eelkõige nende tollimaksude osas, mida kohaldatakse kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu „ootenimekirjas“ olevate toodete suhtes (s.o tooted mille suhtes lepingus ei ole kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise kohustust või on see piiratud). Artiklis 30 nõutakse lepingu kohaldamisala laiendamist teenuskaubanduse liberaliseerimise valdkonnale.

Artikli 97 lõikes 3 on sätestatud, et koostöönõukogul on õigus vastu võtta otsuseid kõikides kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu valdkondades ning artikli 106 lõikega 1 antakse koostöönõukogule õigus otsustada iga lepinguosalise esitatud muudatuste üle. Asjaomast sätet kohaldatakse ka kavandatud läbivaatamise suhtes.

2004. aasta jooksul vaatasid komisjon, liikmesriigid ja Lõuna-Aafrika Vabariik kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbi, keskendudes peamiselt (kuid mitte ainult) nendele lepingu osadele, mida oli ajutiselt kohaldatud. Selle läbivaatamise tulemusena võttis koostöönõukogu 23. novembril 2004. aastal vastu ühisotsuse, millega sätestatakse kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbivaatamise üldsunnised. Ühisotsuses kutsutakse osapooli muu hulgas üles pidama poliitilist dialoogi, mille käigus „vahetatakse arvamusi päevakajalistel poliitilistel teemadel nagu massihävitusrelvad, terrorismivastane võitlus ja rahvusvaheline kriminaalkohus“ ning soovitakse „jätkata ja võimalusel kiirendada vastastikust kaubanduse liberaliseerimist, võttes arvesse mõlema poole tundlikke teemasid, piirkondlikku eripära ning Lõuna-Aafrika majanduspartnerluslepingu üle peetavate läbirääkimiste ajakava“.

Tuginedes kõnealusele ühisotsusele arutasid ja täpsustasid komisjoni töötajad ja liikmesriikide esindajad nõukogu Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide töörühmas kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbivaatamise ulatust ja eesmärki.

Komisjoni töötajate üldine hinnang kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu muutmist käsitlevate soovitude põhjal on, et lepingu laiaulatuslik uuendamine ei ole vajalik. Siiski on vaja lepingut ajakohastada, et kajastada muudetud Cotonou lepingu uusi poliitilisi ja julgeolekut käsitlevaid sätteid, edasist kaubanduse liberaliseerimist, kaubandusega seotud valdkondade koostööd, keskkonnamõõtme tugevdamist ning ajakohastada mõnede majandus- ja muid koostöövaldkondi käsitlevate artiklite sõnastust.

Pärast läbirääkimisi Lõuna-Aafrika ametiasutustega esitab komisjon nõukogule vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 300 lõike 2 teisele lõigule koostöönõukogu otsuse vormis lõpliku teksti.

Komisjon teeb seega ettepaneku, et nõukogu avaldaks lisatud suunised kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbivaatamiseks.

# KAUBANDUS-, ARENGU- JA KOOSTÖÖLEPINGU LÄBIVAATAMISE SUUNISTE EELNÕU

## 1. SISSEJUHATUS

Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Aafrika Vabariigi vaheline kaubandus-, arengu- ja koostööleping kirjutati alla 1999. aasta oktoobris ning seda on ajutiselt ja osaliselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2000. Pärast seda, kui kõik lepinguosalisel olid lepingu ratifitseerinud, jõustus leping täielikult 1. mail 2004.

Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu artiklis 103 nähakse ette lepingu läbivaatamine viie aasta jooksul pärast selle jõustumist, et uurida lepingut mõjutada võivate muude kokkulepete võimalikku mõju. Muude kokkulepete all pidasid lepingu autorid kahtlemata silmas ka Cotonou lepingut, mida on samuti muudetud.

Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu artiklis 18 peetakse vajalikuks jätkata kaubanduse liberaliseerimist ja kaubandussätete läbivaatamist, eelkõige nende tollimaksude osas, mida kohaldatakse kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu „ootenimekirjas“ olevate toodete suhtes (s.o tooted milles suhtes lepingus ei ole kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise kohustust või on see piiratud). Artikli 30 lõikes 4 on sätestatud, et koostöönõukogu uurib hiljemalt viis aastat pärast lepingu jõustumist esmalt „teenuskaubanduse edasise liberaliseerimise“ eesmärgi saavutamist.

2004. aastal komisjoni, liikmesriikide ja Lõuna-Aafrika Vabariigi läbi viidud kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbivaatamise tulemusena võttis koostöönõukogu 23. novembril 2004 vastu „ühisotsuse“, milles sätestatakse kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu läbivaatamise üldsuunised.

## 2. KAVANDATUD LÄBIVAATAMISE EESMÄRK

Kaubandus-, arengu- ja koostööleping on üldjoontes siiani olnud tugev alus lepinguosaliste koostööle. Viimase kuue aasta jooksul ei ole kumbki osapool soovitud teha selle tekstis põhjapanevaid muudatusi.

Lepingu artiklite 18, 30 ja 103 kohaselt tuleks leping läbi vaadata selleks, et kontrollida kaubanduse edasise liberaliseerimise võimalusi ning viia kaubandus-, arengu- ja koostööleping vastavusse viimaste rahvusvaheliste kohustustega, sealhulgas muudetud Cotonou lepinguga, Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevuse ja ülemaailmse terrorismivastase võitlusega seonduvaga. Läbivaatamine annab ka võimaluse tugevdada lepingu keskkonnamõõdet, arvestades sealhulgas suurenenud kaubavahetusest tulenevat mõju keskkonnale ning ajakohastada mõnede sätete sõnastust.

### 3. KÄSITLETAVAD VALDKONNAD

Eelnevat arvesse võttes määras komisjon kindlaks järgmised valdkonnad, mida tuleb muudatuste tegemisel arvestada:

- Preambulasse tuleb lisada selgesõnaline viide millenniumi arengueesmärkidele.
- I jaotises tuleb leping poliitiliselt kooskõlastada nõukogu sätetega, mille kohaselt rahvusvahelised lepingud peavad sisaldama viiteid terrorismivastase võitluse, rahvusvahelise kriminaalkohtu, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ning muude rahvusvaheliste kohustuste kohta.
- II jaotises, milles käsitletakse kaubandust, ning selle jaotise lisades tuleb kooskõlas artikliga 18 käsitleda kaubanduse edasist liberaliseerimist. Lisaks nõuab väikesi muudatusi lahendamisel olevate kaubandusküsimuste reguleerimine.
- III jaotises, milles käsitletakse kaubandusega seonduvaid valdkondi, on vaja käsitleda päritolureegleid, teenuskaubandust ja koostööd ning vastastikust haldusabi tolliküsimustes.
- IV jaotises, milles käsitletakse majanduskoostööd, tuleb ajakohastada energeetika-, transpordi-, põllumajanduse ning sanitaar- ja fütosanitaarküsimuste valdkonna koostööd käsitlevate sätete sõnastusi.
- V jaotises, milles käsitletakse arengukoostööd, tuleb mõned rakendussätted viia vastavusse uue komisjoni finantsmäärusega.
- VI jaotises, milles käsitletakse koostööd muudes valdkondades, tuleb ajakohastada või uuesti sõnastada kultuuri-, õiguse-, vabaduse ja turvalisuse valdkonna koostööd ning narkootikumide, rahapesu ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse koostööd käsitlevad sätted. Tuleb lisada migratsioonikoostööd käsitlev sätte.
- VIII jaotises tuleb parandada ning tõhustada vaidluste lahendamiste süsteemi eelkõige kaubanduses ja kaubandusega seotud küsimustes.

#### 3.1. Millenniumi arengueesmärgid

##### Kavandatud muudatuse eesmärk

Tugevdada lepinguosaliste panust arengueesmärkide täitmisel ja tagada nende kooskõla muudetud Cotonou lepingu preambuliga.

##### Kavandatud muudatus

Lisada preambulisse põhjendus millenniumi arengueesmärkide kohta.

Asjaomane sätte: Preambul.

### 3.2. Turvalisus

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Tagada kooskõla ELi võetud poliitiliste kohustustega terrorismivastase võitluse valdkonnas (eesistujariigi järeldused Seillas 21.–22. juunil 2002), koostöös massihävitusrelvade leviku tõkestamisel (nõukogu järeldused 17. novembril 2003) ning rahvusvahelise kriminaalkohtu tegevuse toetamisel (16. juuni 2003. aasta ühisseisukoht 2003/444/üvjv ning eesistujariigi järeldused Thessalonikis 19.–20. juunil 2003). Kooskõlastada kaubandus-, arengu- ja koostööleping muudetud Cotonou lepinguga.

#### Kavandatud muudatused

- õiguslikult siduv kohustus teha koostööd massihävitusrelvade leviku tõkestamisel, võttes arvesse ELi poliitilist dokumenti massihävitusrelvade leviku tõkestamise kohta kui olulist klauslit ELi suhetes kolmandate riikidega;
- õiguslikult siduv kohustus võidelda terrorismi vastu;
- viide preambulis „ELi ja AKV riikide ühisele kohustusele rahvusvahelise kohtu tegevusele kaasaaitamise ja karistamatuse vastu võitlemise“ kohta ning Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi (jõustus 1. juulil 2002) kohta ja õiguslikult siduv kohustus teha koostööd asjaomases valdkonnas;
- õiguslikult siduv kohustus teha koostööd palgasõdurite tegevuste ennetamisel.

Asjaomased sätted: preambul; 1. jaotisesse lisatakse uued sätted.

### 3.3. Poliitiline dialoog

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Kooskõlastada artikli 3 (täitmata jätmine) ja artikli 4 (poliitiline dialoog) sätted muudetud Cotonou lepinguga.

#### Kavandatud muudatused

Artikli 3 lõikele 4 lisada artiklis 4 kirjeldatud laiaulatusliku poliitilise dialoogi pidamise kohustus enne „asjakohaste meetmete“ võtmist. Täpsustada artikli 4 vastavust Cotonou lepingu artikli 8 muudetud tekstile.

Asjaomased sätted: Artiklid 3 ja 4.

### 3.4. Kaubanduse edasine liberaliseerimine

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Lisada uued sätted kaubanduse edasise vastastikuse liberaliseerimise või kaubavahetuse liberaliseerimise praeguse ajakava kiirendamise kohta (tollimaksud, mida kohaldatakse ootenimekirjas olevate toodete suhtes), võttes arvesse EÜ–Lõuna-Aafrika arenguühenduse majanduspartnerluslepingute läbirääkimistel kokku lepitud

sätteid ja mõlema poole tundlikke teemasid. Tagada lisatud sätete kooskõla EÜ–Lõuna-Aafrika arenguühenduse majanduspartnerluslepingute läbirääkimistel kokkulepitud sätetega.

#### Taust/ Lahendamist vajav probleem

Mõlemad pooled vahetasid põhjalikult teavet kummagi poole ettepanekul tehtavatest muudatustest kaubandussätetes. Need muudatused on kahte liiki:

- esimeste ülesanne on parandada kaubandus-, arengu- ja koostöölepingut nendes valdkondades, kus kohustused on juba võetud (enamasti kaubavahetuse valdkonnas). Nii saaks sisse viia ka vajalikud tehnilised kohandused lisadesse.
- teiste ülesanne on kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu kohaldamisala laiendamine valdkondadele, mis praegu ei ole või on osaliselt lepinguga kaetud ning võiksid sisaldada „WTO-plus“ kohustusi mitmetes uutes õiguslikes valdkondades.

#### Kavandatud muudatused

Kaubavahetuse edasine liberaliseerimine (väljajäetud toodete läbivaatamine ja artiklites 11–15 ja artiklis 17 ning asjaomastes lisades ettenähtud liberaliseerimise ajakava kiirendamine). Uued õiguslikult siduvad kohustused seoses kaitseklausli läbivaatamisega (artikkel 16 ja artiklid 24–26).

Asjaomased sätted: II jaotis ja I–VII lisa, eriti artiklid 11–15 ja 17 ning artikkel 16 ja artiklid 24–26.

### **3.5. Kaubandusega seotud valdkonnad**

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Lisada uued siduvad kohustused ja tõhustada koostööd kaubandusega seotud valdkondades. Tagada lisatud sätete kooskõla EÜ–Lõuna-Aafrika arenguühenduse majanduspartnerluslepingute läbirääkimistel kokkulepitud sätetega.

#### Taust/ Lahendamist vajav küsimus

Kõnealused kohustused aitavad kaasa eeskirjadel põhineva turulepääsu tagamisele selles piirkonnas. Nendega tagatakse ettevõtjatele täiendav läbipaistvus ja parem ennustatavus ning eeskirjade parem elluviimine ja ühtne areng kogu piirkonnas.

#### Kavandatud muudatused

Lisada siduvad kohustused teenuste (artiklid 29–30) ja investeeringute (artiklid 32–34) valdkondades ning uued kohustused riigihangete (artikkel 45) valdkonnas.

Suurendada koostööd ja võimaluse korral lisada kohustusi ka intellektuaalomandi (artikkel 46), konkurentsi (artiklid 35–39), standardiseerimise ja vastavushindamise ning tolli (artiklid 47–48) valdkondades. Päritolureeglite (artikkel 28 ja protokoll 1) valdkonnas võib osutada tarvilikuks piiratud arvu tariifirubriikide läbivaatamine mõnedes tootepõhistes päritolureeglites.

Asjaomased sätted: III jaotis ja protokoll 1.

### **3.6. Vaidluste lahendamine kaubanduses ja sellega seotud valdkondades**

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Kooskõlastada vaidluste lahendamise süsteem EÜ viimase aja praktikaga, et suurendada selle tõhusust.

#### Taust/ Lahendamist vajav küsimus

Vaidluste lahendamist käsitlevad sätted olid kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste ajal väga edumeelsed, kuid viimasel ajal sõlmitud lepingute puhul saavutatud normidest jäävad nad maha. Praeguses süsteemis on säilinud võimalus protseduurilisteks takistusteks ning reguleerimata on olulised õigusnormidele vastavuse aspektid.

#### Kavandatud muudatused

Jätkuvalt arendada vaidluste lahendamise eeskirju kaubanduse ja kaubandusega seotud valdkondade küsimustes kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu protokollis, milles sätestatakse üksikasjalikult vaidluste lahendamise põhimõtted ning menetlus.

Asjakohane säte: Artikkel 104.

### **3.7. Sätted majanduskoostöö kohta**

#### Kavandatud muudatuse eesmärk

Kooskõlastada teatavate sätete sõnastus tänapäevase mõtteviisi ja EÜ poliitikaga.

#### Taust/ Lahendamist vajav küsimus

Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu üle peeti läbirääkimisi 1990. aastate lõpus. Mõnedes küsimustes on EÜ poliitika ja üldine mõtteviis edasi arenenud. Paljud kavandatud muudatused on väikesed või tehnilised ja ei nõuaks tavapäraselt lepingu muutmist. Kuid kuna muudes valdkondades on muudatusi vaja, on hea võimalus ajakohastada mõned sätted. Kõige olulisem muudatusettepanek on tehtud sanitaar- ja fütosanitaarküsimuste valdkonnas, mis on osutunud märgatavaks kaubandustakistuseks ning kus seepärast on vaja koostööd tõhustada.

#### Kavandatud muudatused

Kavandatud muudatused käsitlevad sanitaar- ja fütosanitaarküsimusi, energeetikat, kaevandustegevust, transporti, posti koostööd ja turismi. Artiklis 61 käsitletakse sanitaar- ja fütosanitaarküsimusi ning põllumajanduskoostööd. On ettepanek jagada artikkel 61 kaheks, kusjuures artikkel 61 keskenduks keskkonnaküsimustele ja artikkel 61A käsitleks eraldi koostööd sanitaar- ja fütosanitaarküsimustes. Transporti valdkonnas on tehtud ettepanek jagada artikkel 59 kaheks, nii et 59A käsitleks eraldi koostööd meretranspordi valdkonnas. Artiklit 55 „Infoühiskond – telekommunikatsioon ja infotehnoloogia“ ajakohastatakse võttes muu hulgas arvesse tehnoloogia arengut, infoühiskonna teemalisel tippkohtumisel tehtud järeldusi ning EÜ ja Lõuna-Aafrika uurimisvõrgustike omavahelist seotust. Vähem olulised



muudatused käsitlevad suurenenud koostööd energeetika (eelkõige energiatõhususe poliitika ja tehnoloogia valdkonnas ning puhta söe tootmise tehnoloogia valdkonnas), posti, kaevandustegevuse ja turismi valdkonnas. Lisaks tuleb paljude nende sätete koostamisel arvesse võtta keskkonnamõjusid.

*Asjaomased sätted:* Artiklid 56–61.

### **3.8. Arengukoostöö**

*Kavandatud muudatuse eesmärk*

Mõned rakendussätted tuleb viia vastavusse nõukogu uue finantsmäärusega ja kavandatud arengukoostöö määrusega<sup>1</sup> või samaväärselise õigusliku vahendiga, kui see on vastu võetud.

*Taust/ Lahendamist vajav küsimus*

Kaubandus-, arengu- ja koostööleping sisaldab teatud arengukoostöö rakendussätteid, mis on asendatud ühenduse finantsmäärusega. *De facto* neid ei kohaldata. Nüüd tuleb neid sätteid kohandada, kuna üldist finantsmäärust kohaldatakse ka väljaspool neid valdkondi.

*Kavandatud muudatused*

Vaadata läbi finantsmäärusega asendatud sätted.

*Asjaomased sätted:* V jaotis.

### **3.9. Koostöö muudes valdkondades**

*Kavandatud muudatuse eesmärk*

Kooskõlastada teatavate sätete sõnastust tänapäevase mõtteviisi ja ELi poliitikaga. Muuta õigust, vabadust ja turvalisust ning rahapesu, narkootikumide ning migratsiooni käsitlevad sätted rangemaks.

*Taust/ Lahendamist vajav probleem*

Kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu üle peeti läbirääkimisi 1990. aastate lõpus. Mõnedes küsimustes on EÜ poliitika ja üldine mõtteviis edasi arenenud. Kultuurikoostöö sätteid tuleks ajakohastada mitmepoolsete kohustuste taustal. Narkootikumide ja rahapesu vastast võitlust käsitletakse vaid ühes artiklis, milles peegeldub selle aja mõtteviis. Kuna need kaks teemat on omavahel seotud, kuid siiski erinevad, oleks kõige parem artikkel kaheks jagada ja uuesti sõnastada, nii et selles käsitletakse ka terrorismi rahastamist. Tuleks lisada uued sätted organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, terrorismivastase võitluse ja migratsioonikoostöö kohta. Rangemalt ja ajakohastatumalt tuleb sõnastada keskkonna sätted. Võiks kaaluda uuendatud koostöö tõhustamiseks järgmistes valdkondades: keskkond, sotsiaalküsimused, teave, press ja audiovisuaalne meedia, andmekaitse ja tervishoid.

---

<sup>1</sup> KOM(2004) 629.

Kavandatud muudatused

Lisada artiklisse 85 viide UNESCO kultuurilise väljenduse mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni kohta, pidades eelkõige silmas selle ratifitseerimist ja rakendamist. Jagada artikkel 90 kaheks, nii et artiklis 90A käsitletakse rahapesu. Lisada uued sätted eespool nimetatud teemade kohta. Ajakohastada artiklite 84, 86–89, 91 ja 92 sõnastust.

Asjaomased sätted: VI jaotis, artiklid 84–92.